

Blahopřejeme milým ženám k jejich svátku

SLOVANSKÁ VZÁJEMNOST

Zakladatel profesor Ing. Břetislav Chvála, doktor technických věd (DrSc.)

MĚSÍČNÍK SLOVANSKÉHO VÝBORU ČR

ROČNÍK XXV

ČÍSLO 262, BŘEZEN 2022

CENA 10 Kč

O ženské emancipaci a rovnoprávnosti mezi ženou a mužem

Levicové ženy sázely růže v Lidčích

Zamyslíme-li se nad ženskou emancipací a „zavrtáme do historie,“ musíme konstatovat, že třeba v pravěku se ženské populaci žilo asi dobře. V rané podobě organizace rodové společnosti existoval totiž tzv. matriarchát, vyznačující se naprosto dominantním postavením ženy – matky, zachovatelky rodu a ochránitelky „rodového krbu“.

Se změnou ekonomických podmínek došlo ovšem později i ke změnám vztahů a organizace lidské společnosti směrem k patriarchátu. Dominantní postavení získali muži bojovníci. Ženy se dostaly do područí mužů a toto své

podřízené postavení si „udržely“ až do první světové války. Na mnoha místech ve světě, zejména v islámských zemích, bohužel i do současnosti.

Ještě asi před dvěma sty lety neměly ženy téměř žádná práva. Byly považovány za vlastnictví svých otců nebo manželů, neměly volební právo, bylo jim bráněno ve vzdělávání, nedisponovaly svým majetkem. Teprve v 19. století vzniklo hnutí za rovnoprávnost a zvýšení vlivu žen ve společnosti – feminismus.

Ženy se začaly dožadovat stejných práv, jaká měli muži. Usilovaly o stejné příležitosti k práci a ke vzdělání, také o možnost roz-

vést se například se svým manželem a ponechat si po rozvodu děti. V centru jejich boje za rovnoprávnost ale stanul požadavek volebního práva pro všechny ženy bez rozdílu. Byl vznesen na konferenci o ženských právech v americkém městě Seneca Falls, a to v roce 1848.

Prvním státem na světě, v němž ženy dostaly volební právo, se ale stal Nový Zéland, a to v roce 1893. V roce 1918 pak získaly volební právo ženy nad 30 let ve Velké Británii. Ženám ve Spojených státech amerických se totéž povedlo ještě o dva roky později, tedy v roce 1920.

(Pokračování na s. 7)

Dopis z ambasády Běloruska

Naše redakce obdržela tento dopis z letošního 27. ledna z ambasády Republiky Bělorus v Praze. Jeho text otiskujeme v plném znění v překladu Anatolije Šitova:

Vážená redakce novin „Slovanská vzájemnost,“ chci Vám upřímně poděkovat za to, že věnujete pozornost událostem v Republice Bělorus a za objektivní přístup k prezentaci materiálů o Druhé světové válce a roli Sovětské armády při osvobození evropských států od „hnědého moru“.

V Republice Bělorus byl rok 2022 vyhlášen Rokem historické paměti. Pro náš národ je toto téma velice aktuální – v Bělorusku během válečných let zahynul každý třetí obyvatel. Bohužel, čas běží a historická pravda odchází spolu s jejími svědky. Ale nikdo a nic by nemělo být zapomenuto – ani hrdinství národů, které rozdrtily nacismus ani zločiny proti lidskosti. A je velmi důležité uchovávat a předávat dalším generacím tuto pravdu a paměť, důležité pro zachranu míru v našem křehkém světě.

S úctou Olga Filimončik,
Charge d'affaires Republiky Bělorus v České republice

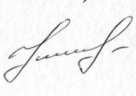
Временный поверенный в делах
Республики Беларусь
в Чешской Республике

Прага, 27 января 2022 г.

Уважаемая редакция газеты «Слованская взаимность»!

Хочу выразить Вам искреннюю благодарность за внимание к событиям в Республике Беларусь и объективный подход к изложению материалов о Второй мировой войне и роли Советской Армии в освобождении стран Европы от «коричневой чумы».

В Республике Беларусь 2022 год объявлен Годом исторической памяти. Для нашего народа этот вопрос очень актуален – в Беларуси каждый третий житель погиб в годы войны. К сожалению, время идет, историческая правда уходит вместе с ее свидетелями. Но никто и ничто не должно быть забыто – ни подвиг народов, сокрушивших нацизм, ни преступления против человечества. И очень важно сберечь и донести до следующих поколений эту правду и память, важно для сохранения мира в нашем хрупком мире.

С уважением,

Ольга Филимончик,
Временный поверенный в делах
Республики Беларусь
в Чешской Республике

Редакция газеты «Слованская взаимность»
Прага

Originál dopisu Olgy Filimončik

Milí čtenáři,
upozorňujeme Vás, že nastala změna poštovního směrovacího čísla k zaslání příspěvků pro naše noviny. Správná adresa zní:
Slovanský výbor ČR, Politických vězňů 9, 110 21 Praha 1.

„Nechceme válku!“

„Zmoudřeli jsme. Říká se, že poučit se dá jen z vlastních chyb. Nyní víme, zač stojí slova Západu. Budeme žádat nejen ujištění, politické závazky na papíře, ale i právně závazné záruky, které by zajistily bezpečnost na celém evropském kontinentu při plném a rovnoprávném zohlednění oprávněných zájmů Ruské federace,“ prohlásil 30. ledna v ruské státní televizi ministr zahraničních věcí RF Sergej Lavrov. Obsahem ujištění by měl být také závazek, že Ukrajina nebude přijata do NATO, což tento agresivní vojenský pakt a USA odmítají. Lavrov přitom zdůraznil, že „všem je jasné, že Ukrajina není na vstup do Aliance připravena a že to nepřispěje k upevnění její bezpečnosti. Jen by to skutečně podkopalo její vztahy k Rusku.“

Lavrov zároveň odhalil roušku faizirejství na tváři NATO, holedbajícího se obranným charakterem, a poukázal na jeho vražedné počínání v bývalé Jugoslávii, Libyi a Afghánistánu. Rusko se také obrátilo na členské země NATO a na Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě s požadavkem, aby odvětily, jestli chtějí splnit povinnost neposilovat svou bezpečnost na úkor bezpečnosti ostatních. Rusko rezolutně odmítá obviňování Západu, že se chystá vojensky napadnout Ukrajinu. „Je to úplná absurdita, žádná taková hrozba neexistuje,“ pověděl agentuře Interfax Nikolaj Patrušev, nejvyšší představitel ruské bezpečnostní rady. „Nechceme válku, vůbec ji nepotřebujeme!“

(ČTK, BBC, jel)

Rusko a Čína proti rozpínání NATO

Prezidenti Ruska a Číny si v Pekingu velmi dobře rozuměli

FOTO – AP

Ruský a čínský prezident Vladimir Putin a Si Ťin-pching po únorovém jednání v Pekingu ve společném prohlášení sdělují, že „jsou proti jakémukoliv dalšímu rozšiřování NATO.“

Moskva a Peking označily zahraniční politiku v Tichomoří a Indickém oceánu za „nebezpečnou pro stabilitu a mír“ a odsoudili vojenskou spolupráci mezi USA, Velkou Británií a Austrálií. Součástí bezpečnostní dohody těchto tří zemí bylo odstoupení Austrálie od smlouvy s Francií na dodání dieselových ponorek. Místo nich se Canberra rozhodla nakoupit jaderné ponorky od USA. Čína a Rusko si slíbily, že se budou podporovat v hájení svých klíčových zájmů a přitom prohloubí své strategické vztahy. Podporu si oba státy vyslovily i ve sporech, které mají s USA a dalšími západními zeměmi. Rusko odmítá vstup Ukrajiny do NATO a žádá bezpečnostní garance. Peking v Tichomoří nelibě sleduje provokující aktivity USA a jejich spojenců v oblasti. Moskva ve

společném prohlášení též odmítla nezávislost Tchaj-wanu, neoddelitelné součásti Číny.

Putin rovněž řekl, že Rusko zvýší dodávky plynu Číně o 10 miliard metrů krychlových ročně. Rusko a Čína hodlají i zvýšit objem vzájemného obchodu. Oba prezidenti jednali i o prohloubení kooperace v rozvoji technologií a vojenském průmyslu. Peking a Moskva vyzvaly k většímu používání národních měn v mezinárodním obchodu kvůli nejistotě, která panuje kolem dolaru. Ten je v mezinárodním obchodě často používán jako transakční měna. USA přitom Moskvě pohrozily, že ruské firmy nebudou smět používat v mezinárodní transakci dolar, pokud ruská armáda zaútočí na Ukrajinu, připomněla agentura Reuters. Obě země též odmítají zásahy do fungování a správy internetu ze zahraničí.

Putin přiletěl do Pekingu na zahájení zimních olympijských her. Jeho souhra se Si-Ťin-pchingem asi vyrazila natovským válečnickým běsům dech. (ČTK, jel)

Madam Rakušanová uráží pozůstalé po obětech nacismu

Madam Rakušanová, která volá po zrušení dekretů prezidenta a Národního shromáždění, nesprávně zvaných Benešovy dekrety, si ve své posedlosti snad ani neuvědomuje, že tímto aktem současně uráží památku bojovníků a obětí proti zločinnému velkoněmeckému III. Reichu. Proč tomu tak je? Dekrety prezidenta Budovatele, jenž se ze zákona zasloužil o stát, byly ratihabovány – zpětně uznány – Národním shromážděním a jeden z nich, dekret č. 33/1946 Sb. se dokonce stal dekretem ústavním, neboť řešil otázku provinění a občanství československých Němců a Maďarů.

Další dekrety, jako byly například dekrety č. 5, 16, 100 a 108, řešily provinění těchto skupin občanů – Němců, Maďarů, všech – tedy i českých a slovenských! – zrádců, kolaborantů, gardistů (v protektorátu byly rovněž gardisté, jako na Slovensku – tzv. Svatoplukovy gardy!) a osob se svatováclavskou orlicí. Takže vymysl landsmanů, že dekrety znamenaly „etnickou čistku podle jazyka“ (!), náleží do říše kardinálních lží. Vyšetřování byli všichni, kdo se provinili proti republice – bez ohledu na národnost. A také byli podle vyšetřovatelů osvobozeni, když se neprovinili. Takto bylo osvobozeno asi 220 tisíc Němců v ČSR, kterým bylo přiznáno čs. občanství. Tak například podle svědectví pamětnice Evy Langerové, členky ČSOL Brno, se po skončení pochodu Pohořelice mohlo do Brna vrátit asi na 4 tisíce Němek, z nichž některé byly její známé. Tím rovněž padá lež o tzv. měřítku „kolektivní viny nebohých sudetských Němců“. Žádná kolektivní vina uplatněna nebyla. Do odsunu byli vyšetřovacími komisemi zařazováni ti, u nichž se vina proti republice prokázala.

Vina československých alias sudetských Němců tedy nebyla kolektivní, nýbrž většinová. Taková, jakou vyšetřoval i Norimberský soud na základě amerického soudního principu tzv. zločinného spolčení, kdy každý člen skupiny či tlupy, nebo gangu, odpovídá stejně za zločiny gangem či skupinou spáchané.

Tak například zločiny proti Čechům a republice spáchalo jeden a půl milionu tzv. Ordnerů a Freikorpsů. Ordneři, zřízcáni jako tzv. „pořádkové síly“ konali pravý opak – provokovali, přepadali četnické stanice, pošty, obecní úřady, a dokonce vraždili české četníky, učitele, úředníky a v některých případech i rolníky, jejich rodiny, a rodiny dělníků v pohraničí. Freikorpsové, paravojenské oddíly zřízené Hitlerem v síle asi 50 – 70 tisíc mužů, pak přímo vykonávaly sabotáže a vraždy na denním pořádku. Byli vyzbrojeni zbraněmi přímo z říše. Hitler vyznamenal tyto sudetské vrahouny zvláštní sudetskou medailí, kterou nosil i katan českého národa, Sudetoněmec K. H. Frank, navíc s tzv. pražskou sponou.

Hitler celkem vyznamenal za zločiny proti Čechům, Židům a Romům v pohraničí celkem je-

den milion sto šedesát dva tisíce, šest set sedmnáct Sudetoněmců! Takže zhruba jedna třetina československých Němců byla Hitlerem vyznamenána za zločiny proti občanům a státu ČSR!

Toto chce madam Rakušanová obhajovat? Kdo jí dal takové právo kolektivně obhajovat zločiny těchto Sudetoněmců? Zločiny Sudetoněmců řešil i Norimberský soud. Ona totiž vyvolává dojem, že na dekrety vztahuje nesmyslný a lživý princip „kolektivní viny“, místo analýzy viny většinové. My, pozůstalí po obětech německého a sudetského řádění, se cítíme dotčeni, poníženi a uraženi.

Další většinový zločin Sudetoněmců bylo vyhánění československých občanů české, židovské atd. národnosti z pohraničí v letech 1938 – 1939 a dále vyhánění českých občanů z vnitrozemí porobené ČSR v letech 1941 – 1944. Celkem bylo vyhnáno cca 250 tisíc čs. občanů z pohraničí a kolem 100 tisíc občanů z vnitrozemí. Na tomto vyhnání se podíleli jak říšští a rakouští Němci, tak i českoslovenští alias sudetští a karpatsí Němci. Na tomto vyhánění lze demonstrovat jednoznačný rozdíl mezi vyhnáním a odsunem (transfery podle postupimského protokolu). Vyhánění čs. občanů Němci se dělo bez jakéhokoli souhlasu poškozené strany a bez jakéhokoli souhlasu a kontroly velmocí, a bez jakéhokoli plebiscitu. Na místo československých občanů byli dosazováni etničtí Němci – tzv. Volksdeutsche, přivážení z různých okupovaných zemí Evropy (především z Pobaltí a z Besarabie).

Naopak legální odsun byl kontrolován mezispojeneckými komisemi a ČSR byla za jeho provedení vysoce kladně hodnocena. A jak bylo výše uvedeno, do odsunu se dostali ti Němci, u nich byla vyšetřovacími komisemi prokázána vina proti státu ČSR. Vyšetřovací komise byly trojí – tretně nalézací, bezpečnostní a očistné. Pracovaly až do jara roku 1947. Osvobozeným vyšetřovancům bez ohledu na národnost pak orgány komisí a MNV vydávaly osvědčení o loajalitě a státní spolehlivosti.

Co závěrem? Madam Rakušanová obviňuje český národ a dekretální právo bez ohledu na fakta. Vystupuje proti dějinným realitám, svěřčím ve prospěch republiky a jejího Národního shromáždění a prezidenta, a obviňuje republiky a prezidenta bez důkazu o vině. Zatajuje většinové zločiny tzv. Sudetoněmců na československých občanech, jako by se nikdy nestaly. A vinu za případné excesy při emotivních excesech na některých Němcích přikládá bez důkazů dekretům potažmo prezidentu ČSR.

To vše je pro pozůstalé po bojovnících a obětech velkoněmeckého nacismu naprosto nepřijatelné a hluboce urážející. V ČSR to byla a stále existuje skupina 360 tisíců pozůstalých po padlých a obětech německých nacistů, a dále 700 tisíců pozůstalých po otrockých pracích v reichu.

Vyvolávání dojmů, jakoby takzvaní Sudetoněmci byli jakýmsi

„obětmi etnické čistky a kolektivní msty Čechů“, je eticky i společensky naprosto nemístné, a dokonce vyhlášené. Revizionismus nálezů o sudetských Němcích, které řešil i Norimberský soud, je nepřijatelný a z hlediska ČSR a jejího nástupníka i ideologicky protinárodní a protistátní. Madam Rakušanová by měla přehodnotit svůj postoj k dekretům, k odsunu a k československým alias sudetským a karpatským Němcům. Měla by uvážít, že ocenění si zaslouží jen malá menšina německých antifašistů a demokratů, kteří zůstali loajální k republice, a které pozůstalí po obětech velkoněmeckého nacismu pokládají za své bojové druhy, čteně jejich pozůstalých antifašistů.

To ovšem a druhé straně neza-kládá důvod neuznávat většinovou vinu tzv. Sudetoněmců. Je třeba žádat za ni satisfakci, které se Čechům ze sudetoněmecké strany landsmannschaftů NIKDY nedostalo – a asi patrně nikdy nedostane.

Každopádně madam Rakušanová by měla ustát ve svém urážlivém volání po rušení dekretů, které by jen zčásti, napravovaly následky velkoněmeckého a sudetského řádění. Dekrety byly jediná satisfakce Čechů, Židů, Slováků a Romů ČSR za vraždy, násilí, poravy, koncentráky, mučírny gestapa a sicherheitsdienstu a dalších zločineckých organizací Velkoněmců a sudetů.

Čechoslováci, stejně jako Poláci a Řekové, patří k těm, co nikdy nebyli odškodněni za zvěrstva III. reichu, a přihozená almužna tzv. Česko-německého fondu, je statisticky vzato pouhým gestem z panského stolu státu, který na rozdíl od poškozených zemí II. světové války se stal hospodářskými injekcemi západ opět nezaslouženým premiantem Evropy.

Takže všichni zahraniční i domácí řvoucí proti dekretům by měli pěkně držet svá nevymáchaná ústa a zachovávat v tom ohledu věčné mlčení – PERPETUUM SILENCIUM. Vidíte, madam Rakušanová...

JIRÍ JAROŠ NICKELLI,
Společnost L. Svobody Brno

Josef Skála kandiduje na úřad prezidenta

Komunistická strana Čech a Moravy rozhodla 2. února, že jejím kandidátem do voleb na post hlavy českého státu vyšle

zkušeného politika, někdejšího místopředsedu strany PhDr. Josefa Skálu, CSc. V hlasování per rollam členů jejího ústředního

výboru dostal Skála 46 hlasů a další uchazeč o křeslo na Pražském hradě JUDr. Vojtěch Filip 24 hlasů.

PhDr. Josef Skála, CSc.

Skála poděkoval Ing. Kateřině Konečné, předsedkyni ÚV KSČM a poslankyni Evropského parlamentu, že ještě s dalšími straníky mu vyslovili důvěru ve volebním boji o Pražský hrad.

Skála jim vyjádřil vděčnost za „velice silný mandát. Beru ho jako šanci oslovit i miliony lidí, k nimž jindy pronikáme obtížně. Vrátit nám důvěru těch, kdo už nad stranou lámali hůl. Získat ji i napříč mnohem širší levicovou a vlasteneckou veřejností. Jedině tak se dá stavět hráz, o níž si vyláme zuby přesilovka kazisvětů.“

Slovanský výbor ČR blahopřeje J. Skálovi ke kandidatuře na Hrad a vyzývá občany naší země, aby ji podpořili.

(jel)

Budou české náboje zabíjet děti!?

Jak epileptik v křečích se zamítala pravicová vláda ČR. Jak sdělili 21. ledna na tiskové konferenci ministryně obrany Jana Černocho-ová (ODS) a ministr zahraniční věcí Jan Lipavský (Piráti), je ČR rozhodnuta v případě útoku vojsk Ruské federace na území Ukrajiny, dodat armádě Ukrajiny 4000 kusů dělostřelecké munice ráže 152 milimetrů. A vláda svým dvěma ministrům horlivě přikývla! Je přitom šílené domyslet, že by české granáty měly zabíjet také bez-

branné a nevinné ženy, děti a staré lidi. Vždyť jak je známo, ukrajinská armáda zločinně ostřeluje dělostřeleckými náboji i civilní obyvatelstvo republik Doněcké a Luhanské, jež nesouhlasí s fašizující politikou ukrajinských dobrodruhů. Je těžké přesvědčit českou vládu, že Rusko útok proti Ukrajině nechystá. Paní Černochová má asi otrlost v srdci. Cožpak jako matka svých ratoletů mohla iniciovat takovou šílenost?! Je tragické, že vláda je v rukách válečníků z USA

a NATO poslušnou marionetou. Například Německo odmítlo dodávky zbraní Ukrajině v době jejího napětí s Ruskem.

Dalším vzorem pro chřestýše Severoatlantické aliance se stal finský prezident Pekka Haavisto. Pořádně je kopl do rozkroku. Jeho země nemá v plánu do NATO vstoupit, neboť „finská bezpečnostní politika se nemění,“ řekl 15. ledna Haavisto při setkání lídrů evropských diplomacií ve francouzském Brestu.

(jel)

Hořel oheň zimní olympiády

V Pekingu, hlavním městě Čínské lidové republiky, se od 2. do 20. února konaly 14. zimní olympijské hry. Soutěžilo se tady v 15 sportech a byl vítězům rozdán rekordní počet 109 sad zlatých, stříbrných a bronzových medailí. Českou republiku reprezentovalo 114 sportovců. Hry proběhly za velice přísných protivirových opatření. Olympijský oheň byl zažehnut v Pekingském národním stadionu Ptačí hnízdo neobvyklým a originálním způsobem: rozhořel se na pochodni uprostřed obří vložky, vznášející se nad stadionem. (jel)

Sportovci ČR při slavnostním zahájení her. V popředí s naší vlajkou hokejistka Alena Mills a krasobruslař Michal Březina.

FOTO - Reuters

Za zapomenutými Slovy do Wendlandu

(Dokončení z únorové SV)

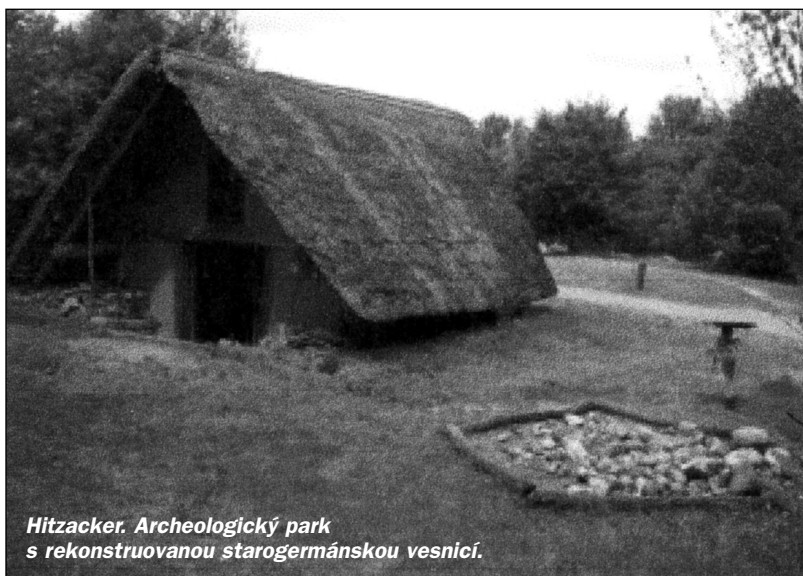
Rozumíte drevansky?

Vzácně a shodou až neuvěřitelných náhod se uchovala pouze památka na jazyk Drevanů. Částečně i jeho slovník. První zmínky o něm zveřejnil v roce 1711 z podnětu učenice univerzity v Hannoveru G. W. Leibnize jeho pomocník Johann Georg Eckhart. Doba renesance přála studiu vzácných jazyků a kultur. Byl to první popis zvláštního jazyka zvláštních lidí, které objevili v dosud nepoznaném a nepřístupném kraji Drevanů. Jejich snahy později inspirovaly také rychtáře ze vsi Sütthenu Jana Parchima Schultze, který začal do kroniky obce psát texty v drevanském jazyce. Sestavil i jeho základní slovník. Měl o něj velký strach. Jak uváděl, mladí se starým smějí, když mluví drevansky a brzy „nikdo nebude vědět ani jak se řekne slovensky „pes““. V té době už většina obyvatel v oblasti mluvila tzv. Plattdeutsch, tedy nespisovnou němčinou. Rychtář Jan Parchim Schultze zemřel roku 1740. Jak tušil a předpovídal, krátce na to zemřela v roce 1756 poslední žijící žena mluvící drevansky, 88letá vdova z Dolgowa.

A tak dnes najdeme stopy jazyka původních slovanských obyvatel především ve jménech početných vesnic, nejen více než 300 okrouhlic, ale i dalších menších či větších měst. Jsou však už značně zkomolené. Absurdně zní divně Němcům i nám Slovanům. Zatímco rodilý Němec označí názvy obcí Sareitz, Tolstefanz, Wittfeitzen nebo Mammoißel za slovansky znějící, naše slovanské oko ani ucho z toho neporozumí ničemu. Jasnější je Meetschow, tedy Míčov, či názvy měst Lenzen, Lenčín nebo Zernien, po našem Černín. Jinde prozradí slovanský původ jména obce koncovky Dolgow, Klennow, Grabow. Německé -ow a -au, je slovanské -ov, -itz a -in, -ice či -in. Kriwitz je po našem Křivice, Leipe asi Lípa, Luckau Lukov a Schweskau Švestkov, poznáváte to? Kultury a jazyky se proluly, občas si část názvu i přeložily. Ostatně stovky měst a vesnic ležících na územích obývaných Slovy hlavně v oblasti bývalé NDR, ale také v severním Pomohani nebo Durynsku, kam Slované pronikli na západ od Labe, mají původně slovanské názvy. Málokdo z názvu pozná, že hlavní město Meklenburska – Pomořanska Schwerin byl dříve Zvěřín, ale každý Čech se usměje nad názvem Potschaplitz.

Pevnosti a příroda na obou březích Labe

Až se nabažíte tajemného světa starých Drevanů a okrouhlic, stačí vyrazit na sever k řece Labi. Je ob-

klopená nádhernou přírodou. Už v časech prvního osídlení Slovy byla krajina porostlá hustými lesy, ale močálovitá, vodnatá, postižená častými záplavami. Slované byli specialisté na stavby na vodě, dokázali stavět domy na kůlech i dlouhé dřevěné mosty. Mohutné a široké, na kterých se vyhnuli i dva vozy. Stopy po nich najdete i dnes ve Wendlandu, dlouhá dřevěná lávka propojí třeba dvě blízké vesnice Lenčín a Nausen, překlene promočenou proláklinu pod ní. Je zde proto mnoho vzácných vodních ptáků, čápy a volavky uvidíte u řek i za jízdy autem. Za vzácnějšími jeřáby či severskými husami už musíte vyrazit do ticha přírody, klidu zelených plání mezi řekou a hlubokým lesem.

Kdo holduje více městskému živlu navštíví na severu bývalé pevnosti, dnes historická města vzdálená od sebe jen 15 – 20 km a lákající turisty spoustou atrakcí. Dannenberg je další město na řece Jesně a jeho 33 m vysoká Valdemarova věž, kde věznili v letech 1223 – 1225 dánského krále Valdemara zde stojí už 800 let. Stačí vystoupat 117 schodů a spatříte výhled na Labe a další místa, která stojí za vidění. Dáte-li se dál na sever, zůstanete na západním břehu Labe, kde stojí za návštěvu městečko Hitzacker. Leží nedale-

ko někdejšího slovanského hradě Ljaucki na ústí řeky Jesny do Labe. Na své si tady přijdou obzvláště rodiny s dětmi. V archeologickém parku si mohou nejen prohlédnout rekonstruovanou vesnici z doby starých Germánů, ale taky třeba vyseknout a odnést svůj vlastní pazourek. Dáte-li se na východ přejedete mohutný most přes Labe. Při ústí říčky Löknitz, tedy Leknice, opravdu poseté lekníny, leží Dömitz. Je to bývalé hansovní město na Labi je výrazně větší, stále ale malebné s historickými, tady ale několikapatrovými hrázděnými domy a novějšími budovami kostelů, radnice a jiných institucí. Překročením Labe jsme se ocitli rázem z Dolního Saska v jiné spolkové zemi, v Meklenbursku – Pomořansku.

Domů přes Tangermünde – město Karla IV.

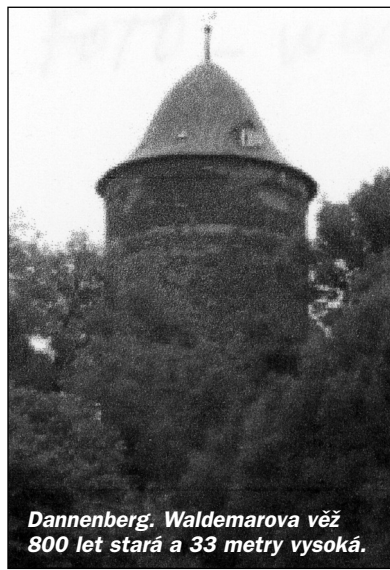
A pak už je čas se vydat domů. Podél říčky Leknice dojedete do starobylé slovanské pevnosti Lenčina, dnes německy Lenzen. Zbytky bývalé typicky kulovité hradní věže jsou dnes nastaveny věží novodobého zámku – hotelu obklopeného parkem s mnoha zastaveními s citáty učenců, mezi nimi i našeho Jana Amose Komenského. Naproti Lenčinu stála od věků na západním břehu Labe francá

strážní pevnost Hochbuoki, německy Höhbeck. Máte-li štěstí a funguje přívoz, přejedete s ním přes Labe. Autem dojedete pohodlně k rozhledně, která vám dnes v časech klidu a míru poskytuje nádherný výhled na široké údolí Labe a všechna města v okolí, která jste shlédli a projeli předtím. Zbývá dodat, že každé z nich má své malé muzeum historie a kultury města a okolí, kde však nenajdete nic o životě Slovanů pod saskou nadvládou. Dnešní obyvatelé, mnozí zřejmě jejich potomci, prostě žijí v přesvědčení, že oblast byla po roce 1150 kolonizována Sasy a Slované někde, neznámě kam, odešli.

Za Lenčínem opouštíte definitivně kraj Wendlandu. Na cestě nás čeká ještě jedno překvapení. Hansovní a císařské město Tangermünde nám může připadat jako Kutná Hora na Labi. Jak napovídá jeho název, město Tangermünde leží na ústí řeky Tanger do řeky Labe. Už z roku 1009 pochází zmínky o hradu na hranici saské marky a území Polabských Slovanů.

Rozkvětu se město s příznivou pozicí na křižovatce obchodních cest po souši i po vodě dočkalo také za vlády císaře a českého krále Karla IV. Stavby z doby, kde sem přenesl císař Karel IV. sídlo Braniborské marky, nesou jeho jasnou pečť. Dochoval se jím přestavěný kostel sv. Štěpána, budova hradního purkrabství, kde často a rád pobýval. Naopak si už nemůžeme prohlédnout Karlem IV. vybudovanou kapli sv. Jana Křtitele, s nadsázkou nazývanou malou napodobeninou kaple sv. Kříže na hradě Karlštejně. Panovník měl velké plány, zamýšlel propojit bývalé slovanské državy a zajistit přístup zeměmi koruny české až k Baltu. Za vlády jeho syna císaře Zikmunda se však velký cíl prodejem a ztrátou těchto držav brzy rozplynul.

MILENA MĚSTECKÁ (z knihy o životě starých Slovanů v německých zemích)

Čechoslováci pro diplomatické řešení krize na Ukrajině

fejeton

Ministři zahraničních věcí České a Slovenské republiky na sobě zcela nezávisle prohlásili, že podporují diplomatické řešení situace na Ukrajině. „Chceme diploma-

tické řešení této situace“, prohlásil Lipavský. „Diplomacie je nyní nejdůležitějším nástrojem“, uvedl Korčok. Oba se takto vyjádřili při oficiální návštěvě našeho východního souseda začátkem února. Tak snad je uslyšeli jejich kolegové v práci. Škoda, že to Lipavský už

dříve nepošepal kolegyni v lavici, třeba by mu porozuměla a neposlala na Ukrajinu tisíce dělostřeleckých granátů. Ale je možné, že tenkrát to byl čistě byznys a vůbec nešlo o podporu bombardování sídel na východě Ukrajiny, teda co to povídám, o obranu proti útoči-

cím mongolsko-tatarským kmenům, zase špatně, přece o obranu proti Rusům. Já jsem se do toho nějak zamotal, nemá to ten Lipavský jednoduché. Trochu mne mrzí, že si kluci nevzpomněli na Minské dohody, to by se ale bývali blýskli.

MIROSLAV HAVLÍK

Neušlo nám

■ Putin si zaslouží respekt

Pusu na špacír si rázně pustil velitel německého námořnictva Kay-Achim Schönbach ohledně napětí na rusko-ukrajinské hranici. Prohlásil totiž na své návštěvě Indie, že považuje za nesmysl říci, že Rusko hodlá napadnout Ukrajinu. A podotkl, že prezident Ruska Vladimir Putin chce respekt a úctu, které si nejspíš zaslouží. Dle německého pravdomluvce, který se vzdal své vysoké funkce, je „Krymský poloostrov pryč, už se nevrátí“.

■ Vraťte se domů a kajte se

Alexandr Lukašenko se obrací na Bělorusy, kteří se ze strachu z povolebního pronásledování uchýlili do zahraničí, aby se vrátili domů. „Moje rada pro vás: Vraťte se domů! Kajte se a klečte na kolenu. Zaplaťte škody, alespoň částečně, protože na to, co jste napáchali, nebude stačit ani váš majetek, ani to, co si kdy za celý život vyděláte,“ prohlásil při svém každoročním poselství lidu Lukašenko, který tvrdí, že mnoho exulantů je svým životem v zahraničí zklamáno. Odprošování zejména pro politicky aktivní Bělorusy nicméně neznamená automatickou amnestii, jak ostatně naznačil prezident. O tom, zda navrátilci poputují za mříže, má rozhodovat komise složená ze zástupců občanské společnosti a parlamentu.

■ Postaví železnici k Barentsově moři

Oblast Arktidy označil ruský prezident Vladimir Putin za strategickou prioritu Ruské federace. Vyzval vládu k předložení návrhů na výstavbu železničního spojení k pobřeží Barentsova moře. Sdělila to televize RTL. Prezident zároveň nařídil, aby do Arktidy směřovaly velké investice do vojenské infrastruktury a těžby nerostných surovin. Cílovým místem plánování železniční trati bude osada Indiga v Arktickém Německém autonomním okruhu. Právě tady chce Rusko začít budování plnohodnotného námořního přístavu.

■ Vláda na Ukrajině, změněné pučem

Chorvatský prezident Zoran Milanović vlepil pohavek na zpitomělou hlavu ukrajinského režimu, v němž se šíleně chová prezident Ukrajiny a komik Volodymyr Zelenskij. Milanović řekl, že vláda na Ukrajině se nezměnila demokraticky, ale pučem. Charakterizoval přitom Ukrajinu za jednu z nejkorumpovanějších zemí.

■ Válka by byla katastrofou

Dle vyjádření exprezidenta Dmitrije Medvěděva, místopředsedy ruské Rady bezpečnosti, by byl přímý střet Ruska a NATO kvůli Ukrajině „katastrofickým scénářem“. Moskva dál aktivně rozdává pasy obyvatelům východoukrajinských republik, Luhanské a Doněcké. Dle vyjádření Vasilije Golubeva, gubernátora ruské Rostovské oblasti, jeho země od roku 2019 poskytla ve zjednodušeném řízení ruské občanství „už více než 720 tisícům“ obyvatel východní Ukrajiny. Informovala o tom Ria Novosti.

Stranu 3 připravil a redigoval Jan Jelínek

Nechceme NATO v ČR ani jinde v Evropě!

Pod hesly „Svět bez válek je možný, svět bez válek je nutný“ či „Nechceme fašismus, nechceme NATO“ se konal 29. ledna před Generálním štábem Armády ČR v Praze na Vítězném náměstí protiválečný mítink. Pořádalo jej České mírové hnutí, spoluúčast přijaly další spolky. Účastníci odmítli vývoz české munice na Ukrajinu, o čemž rozhodla vláda Petra Fialy (ODS).

V souvislosti s Ukrajinou dochází k obrovskému vzestupu napětí v Evropě. Od roku 2014, od vítězství státního převratu na Maidanu, se projevují na Ukrajině nacionalistické, šovinistické, proválečné, antikomunistické, antidemokratické síly, a dokonce podporou Stepana Bandery i síly otevřeně fašistické, řekl předseda Českého mírového hnutí Milan Krajča. „Je hanbou a skandál, že takové síly nyní nalézají podporu i z nejvyšších míst v České republice,“ zdůraznil. To, co se děje, souvisí i s členstvím ČR v NATO, které se připravuje na novou expanzi na východ, uvedl a doložil to přesuny dalších vojenských jednotek, letadel a lodí NATO do východní Evropy.

Přitom za Severoatlantickým paktem je „dlouhá stopa“, která vede „přes Jugoslávii až po Afghánistán“. Protest, který vyvolalo rozhodnutí darovat Ukrajině dělostřeleckou municí, byl tedy nejen protestem proti Fialově pravicové vládě, ale také proti NATO a jeho politice, kterou všichni účastníci demonstrace vnímají jako agresivní. Nechtějí NATO kdekoli v Evropě ani v České republice.

„Jsme proti jakýmkoli zbrojním dodávkám na Ukrajinu, proti jakýmkoli přípravám nové války,“

Protestující občané před Generálním štábem Armády ČR FOTO – Anatolij Šitov

zakončil Krajča projev před dvěma stovkami účastníků. Mluví Občanské iniciativy Ne základnám Eva Novotná informovala, že iniciativa poslala poslancům a vládě protestní dopis, ovšem bez jejich reakce, maximálně se iniciativě dostalo ostouzení.

„Ministerstvo, které vede ta dáma, by se mělo přejmenovat, protože o obranu rozhodně nejde,“ řekla. „Ve sdělovacích prostředcích se lže už tak, že je to neudržitelné, a zdá se, že to nikomu nevadí. I členky Levicových klubů žen zaslaly otevřený dopis proti vyzbrojování Ukrajiny premiérovi, ministryni obrany a předsedkyni Sněmovny – též bez odezvy.“

„Nechceme, aby vláda dělala kroky, které jí nepřínalesí. Ve volebním programu nikdo neměl účast ve válečném konfliktu,“ zdůraznila předsedkyně Republikové rady LKŽ Květa Šlahůnková.

Publicista a historik Josef Skála použil pro vystoupení příměru, srovnání. „Jsme země, která byla obětí mnichovského diktátu, jenž nám byl vnucen zvenčí. Dnes jako

kdybychom si chtěli uložit Mnichov podruhé, a vlastnoručně, vtáhnout se do tažení „nach Osten“ se zbraněmi a děsivými následky,“ míní Skála. Když jsme byli okupováni nacistickým Německem, museli jsme vyrábět zbraně pro tažení na východ, na což pod nejpřísnějšími tresty dohlíželo gestapo. Dnes se do toho však hrneme sami! Skála zdůraznil, že jsme byli zemí, jež vždy stála na straně napadených proti agresorům, a to jak za předmnichovské republiky, tak desítky let po osvobození od fašismu. „Teprve nyní stojíme na straně agresorů a děláme této zemi děsivou ostudu! Všechny obudné agrese pošlapávající mezinárodní právo zatím dělaly této zemi „jen“ ostudu, ale teď se hrneme do konfliktu, který může mít fatální důsledky,“

Putínova varovná slova Macronovi

S ruským prezidentem Vladimírem Putinem jednal 7. února v Moskvě francouzský prezident Emmanuel Macron ohledně krize kolem Ukrajiny. Jak uvedl server Echo24.cz, tak oba státníci se shodli pouze na tom, že napětí na Ukrajině je nutné řešit mírovou cestou. Macron označil dialog za jedinou možnost bezpečnosti a stability v Evropě.

Macron se ale „šprajcnul“ jako oponent Putinovi ohledně budoucnosti Ukrajiny, když řekl, že „nová bezpečnostní architektura v Evropě by neměla stát na zákazu vstupu některých zemí do NATO.“ Jako zabeđená dubová palice tím nezdvůřácky narazil na spravedlivý požadavek Ruska, aby se Severoatlantická aliance zavázala, že do svých řad agresora nepřijme Ukrajinu. Škoda, že politik jeho formátu si neuvědomil, že Rusko je zákeřné ze všech stran svíráno natovskou vojenskou obručí a nepřipomněl si věstecká slova Josefa, manželky císaře Napoleona Bonaparte, aby se nedopustil vpádu do Ruska, což se mu může stát tragickým.

je přesvědčen Skála. Proto vybídl hovořit s lidmi nejen z pozic zdravého rozumu a morálky, ale také apelovat na elementární pud sebezáchovy.

K účastníkům mítinku promluvil také Jaromír Vašek, jenž oblast Luhanska a Doněcka zná velmi dobře ze svých osobních návštěv. „Mluvil jsem tam s lidmi, na jejichž hlavy a domy padají ukrajinské bomby. V Gorlovce jsem hovořil s mužem, jehož manželka a malá dcera byly zabity ukrajinskými zbraněmi. Takové příšernosti se tam dějí, o tom hlavní sdělovací prostředky nehovoří. Na Ukrajině fašismus opravdu je. Pokud se na Ukrajině zaštiťují Banderou a jeho ideologií, zaštiťují se vrahy, kteří zabíjeli Čechy na Volyni, Rusy, Židy, Poláky a také Ukrajince, kteří se jim postavili, zdůraznil Vašek a připomněl 75 let od průchodu banderovců Československem. Poté přečetl protiválečné eseje nadané 16leté Bohdaniky z Donbasu, která je příkladem dětí, jež přišly v důsledku občanské války o dětství, mnohé i o rodiče a další blízké.“

Vašek se zamyslel nad projevem předsedkyně Sněmovny Markéty Pekarové Adamové (TOP 09) u příležitosti 77. výročí osvobození KT Auschwitz, v němž pateticky varovala před nacionalismem. „A co ukrajinský nacionalismus, banderovský nacionalismus – proč proti němu neprotestuje?“ nechápe Vašek dvojí metr pravicové po-

litičky. Připomněl, že po 2. světové válce byli souzeni váleční zločinci a Československo stálo na straně vítězných mocností. „Nyní – pokud jsme se zapojili do válčení s Ruskem a dojde-li, nedejbože, k válce, staneme se poraženou zemí se všemi důsledky,“ varoval.

Na protestním shromáždění zaznělo prohlášení Ústřední rady KSM, které přednesl Ondřej Kazík. Jednotky americké armády se ve válkách, které vedou po světě, dopouštějí mnoha zločinů na civilistech. USA a NATO činí kroky pro vybudování svých nových základů v Evropě, a není vyloučeno, že na nich budou umístěny zbraně hromadného ničení. Evropská unie využívá příležitosti současné nestability k budování intervenční armády. Válka mezi USA a NATO na jedné straně, a Ruskem hrozí vymazáním lidstva, varují mladí komunisté, proto vyzývají, aby váleční štváči byli poraženi.

Václav Novotný z OI Ne základnám se zeptal, zdali občané znají znění dopisu od ukrajinské vlády žádající zbraně. „Četli jste někdo ten dopis? Ukázala vám to média?“ Odpovědí bylo sborové „ne“. Pak není správná obecná formulace, že „Česko dodalo municí“, když jeden každý z nás nic nedodal, zdůraznil Novotný. Občané se mají ozývat vládě a politikům, nemají si nechat líbit, pokud někdo chce naše zbraně použít k zabíjení lidí. (mh)

Západ si přivlastňuje vytváření pravidel světového řádu

Je do očí bijící jak USA a NATO obkličují Ruskou federaci a navyšují vojáky a zbraněmi svou útočnou přítomnost v zemích východní Evropy. K tomu pochopitelně nemůže mlčet největší slovanský stát, což patřičně dal najevo 26. ledna v ruské dumě Sergej Lavrov, ministr zahraničních věcí RF. Vyčetl západním státům neschopnost přijmout multipolární svět, že nerefléktují globální vývoj a ignorují oprávněné zájmy jiných zemí. Dle Lavrova si Západ přivlastňuje vytváření pravidel světového řádu a tak podkopává architekturu mezinárodních vztahů. Zesiluje vojenský a politický tlak na Rusko, včetně stále provokativnějších vojenských manévru. Pro Západ usiluje získat ukrajinský režim, který vybavuje smrtelnými zbraněmi.

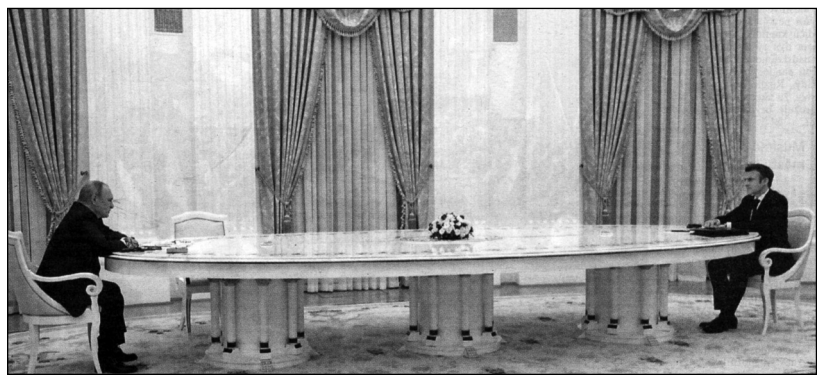
Rusko je konstruktivní a realistické, prohlásil dále Lavrov, protože dělá multivektorovou politiku. Není tudíž obráceno jen směrem na Západ, odkud vycházejí největší hrozby. Západ si musí být vědom, že svět už dávno není západocentrický nebo americkocen-

trický. Ruská zahraniční politika se pořád více orientuje na Euroasií, protože Rusko je euroasijská mocnost. Lavrov přitom logicky zdůraznil rozvíjení strategické spolupráce s Čínou, Indií a se Sdružením národů jihovýchodní Asie (ASEAN).

Tak zvaný post – západní svět představuje otevřený nástup agresivních imperialismů, nerespektování suverenity menších států, otevřené vytváření zón vlivu a despekt k lidským právům...

Ministr zahraničí Ruské federace Sergej Lavrov (uprostřed) ve Státní dumě FOTO – Reuters

U dlouhého stolu v Kremlu spolu hovořili prezidenti Ruska a Francie (zleva) Vladimir Putin a Emmanuel Macron FOTO – ČTK/AP

Putin vrcholného politika ze břehů Seiny varoval, že členství Ukrajiny v NATO by mohlo vést ke konfliktu mezi aliancí a Ruskem, jestliže by se Kyjev jako členská země aliance riskantně pokusil získat nazpět poloostrov Krym, ostatní spojenecké země tak „vtáhl do války“ s Ruskem. „Takový konflikt by nikdo nevyhrál,“ zdůraznil ruský prezident. Přitom Macronovi připomněl, že Rusko je významnou jadernou velmocí. Přitom mu předestřel, že Ukrajina se již dvakrát pokusila vyřešit žhnoucí záležitost Donbasu vojensky. A proto Rusko chce

bezpečnostní záruky a do oblasti posílá svou armádu.

Z Moskvy pak odletěl Macron do Kyjeva, kde jednal 8. února s ukrajinským prezidentem Volodymyrem Zelenským. Tomuto komikovi, nasazujícímu šaškovskou čepici, sdělil, že při jednání v Kremlu s V. Putinem získal od ruského prezidenta ujištění, že Moskva k vyostření situace mezi Ruskem a Ukrajinou přispívat nebude! Dle listu Ukrajinská pravda v Kyjevě Macron zdůraznil, že jedinou cestou k urovnání konfliktu na východě Ukrajiny jsou Minské dohody. (jel)

USA se snaží vtáhnout Rusko do války

Na letišti Jasionka na jihu Polska přistáli 5. února vojáci USA. Šikují se posílit východní křídlo NATO. Záhy má dorazit do Polska dalších asi 1700 amerických vojáků z 82. výsadkové divize.

Tato speciální jednotka ze základny v Severní Karolině je určena ke strategickým operacím. Její

příslušníci s puncem nemilosrdných zabijáků jsou hotovi vyrazit do akce, kdekoli na světě do 18 hodin od vznesení požadavku – a zasáhnout. Nyní působí v Polsku asi 4500 amerických vojáků.

Za této hroznivé situace Rusko přemístí do Běloruska, jeho věrného spojence, stíhačky Su-25S/Y.

Budou se účastnit společného armádního cvičení a testu připravenosti sil protivzdušné obrany odrazit případného agresora.

Hlavní část manévru proběhla od 10. do 20. února. Cvičení splnilo svůj účel. Informovaly o tom agentury Ria Novosti a ČTK.

(jel)

Prožitky z doby Protektorátu a osvobození Československa od německého fašismu

Vše se odehrálo před 60 lety. Dlouhá doba, přesto se vybavují velmi sugestivně zážitky i mnohé drobné denní prožitky. Vzpomínky z mládí jsou vždy krásné, zajímavé, mnohdy i dobrodružné, zvláště jsou-li z doby války. V člověku uchovávají detaily, které se týkají rodiny, spolužáků, občanů nasazujících pro ostatní život.

V roce 1937 končí má školní léta, rozhoduje se, co dál. Otec zařazuje odvoz na tzv. „handl“ do obce Coptau, dnešní Sobotín, do rodiny obchodníka s koloniálním zbožím. Němčina od páté třídy obecné školy až po čtvrtou třídu měšťanky u mne byla hodnocena známkou čtyři. Přáním otce bylo, abych se zdokonalil v německém jazyce. V rodině Wagnerových jsem brzy poznal, že to byli nejen bigotní katolíci, ale i velmi zatvrzelí Němci, věřící politice Henleina. Wagnerovi v obci představovali elitu německých občanů, pan Hans byl členem obecní rady, zastupující sudetské Němce. Byl skálopevně přesvědčen, že Henlein a jeho strana NSDAP zaručuje více demokracie a svobody než československá demokracie. Obrázky Henleina ve všech místnostech domu tomu plně nasvědčovaly. Já jsem byl vychován školou i rodinou v duchu prvního prezidenta T. G. Masaryka, kterého jsem jako sedmiletý vítal s dětmi obecné školy 9. července 1929, kdy navštívil Vysoké Mýto. Od šesti let jsem byl členem Sokola, účinkujíc na všech sokolských srazích, členem divadelního ochotnického spolku „Šembera“ ve Vysokém Mýtě, účastníkem sborových recitací u příležitosti státního svátku 28. října a v roce 1938 dorostencem na X. všesokolském sletu v Praze. Ten ve mně utvrdil obrovské vlastenecké odhodlání, že republika bude uchráněna od Hitlera, a víru, že prezident Beneš, kterého jsem

zdravil při pochodu Prahou, je státníkem, který uchová sílu, svornost a odhodlanost národa postavit se proti narůstajícímu fašismu.

Žel, nestalo se. Jaké obrovské nebezpečí zde bylo ze strany Německa a samotného Hitlera, poznal jsem na vlastní oči v Šumperku, kam mě Wagnerovi vzali na sraz sudetských Němců. Henleinova řeč doslova zfanatizovala účastníky tak, že jsem si připadal jako ve zvěřinci. Zvláště mládež za víření bubínků se zdviženou pravicí a za neustálého frenetického řvaní „Heil!“ představovala obraz zdivočelých příslušníků henleinovské strany. Překvapením bylo i jednání žen, které jak u vytržení zasypávaly auto svého vůdce květinami. Pokud se vracím k těmto událostem, souhlasím s činností Klubu českého pohraničí, který varovně upozorňuje na situace, které se odehrávaly v českém pohraničí. V současné době v některých oblastech České republiky počínání odsunutých sudetských Němců znovu připomíná období třicátých let.

Můj pětiměsíční „handl“ skončil. Konec byl uspíšen i tím, že frau Wagner byla velmi špatnou hospodyní, její vaření připomínalo v Německu zaváděný „eintopf“. Bohatství rodiny se navíc projevovalo ve škodlení, hrabivosti, a co mě nejvíce pobuřovalo, přehlížením mého mládí s pokračujícími urážkami mého češství. Jejich Alfréd v naší rodině měl všeho nadbytek. Moje mamka, výborná kuchařka, měla zásluhu na tom, že odjížděl s přebytkem pěti kg. Anabáze „handlu“ skončila, rozhodovalo se opět, co se mnou. Další škola, učení, začít pracovat v některých závodech města? Strýc, náčelník lokomotivního depa ČSD v České Třebové, přesvědčoval rodiče, abych nastoupil do depa zpočátku ve funkci topiče, později s možností vykonat zkoušky na

strojvůdce parních lokomotiv. Nestalo se. Náhoda tomu přála. Letecká továrna fy Beneš a Mráz v Chocni vyráběla sportovní letadla. Jednou jsem navštívil kamaráda ve vesnici Dvořisko, kde se nacházelo letiště. Jeho bratr byl leteckým mechanikem a zařídil, že jsem nastoupil do učení na strojního zámečnicka. Třiletá učební doba skončila v roce 1940. Továrna byla již v rukou německých vojenských odborníků pod přímým řízením majora wehrmachtu z Berlína.

V tomto zaměstnání začíná další etapa mého poznávání nacistického režimu. Všechny deset učňů bylo pozváno na německý pracovní úřad, kde jsme museli podepsat prohlášení, které nás určovalo k totálnímu nasazení v této továrně ve vojenské výrobě. Rozhodli tak úředníci ve stejnokrži wehrmachtu s hákovým křížem na levé ruce. Nastává tvrdá disciplína v dodržování všech předpisů výroby. Pracovalo se na 3 směny i v sobotu a v neděli, přebírání výrobků probíhalo za dohledu vojenských kontrolorů. Pracovníci jednotlivých provozů měli zvláštní označení, které nedovolovalo docházet do jiných provozů, zvláště tam, kde byla výroba tajena. Závodní stráž v podobě „werkschutzů“ slídila, dohlížela na pořádek, snažila se přistihnout nenáviděné „tschechische hund“ při nedodržování pracovní disciplíny. I já jsem se dostal do jejich spárů. Při píchání přesčasových hodin kamaráda jsem byl jimi přistižen, stihl mě trest v podobě pořádné nakládačky ve sprše, kterou jsem pocítoval dosti dlouho. V případě opakování mi hrozil okamžitý převod do pracovní organizace „Thotových brigád“ s úkolem kopat zákopy, případně vyprošťovat zasypané Němce v bombardovaných městech.

Tato doba byla zvláště těžká pro nás mladé: jídla málo, vše na přidělový systém, hlavním platidlem

byly cigarety, domácí vyráběná kořalka, kvetla šmelina, vykrádaly se šatny, cennější věci se prodávaly nebo vyměňovaly za maso, sádlo, boty, teplé prádlo. Německé maslo „kunerol“ byla tak hnusná

pouchoutka, že jsem po něm dostal svědivou vyrážku, která se léčila tři týdny potíráním celého těla smradlavou masťou.

MIROSLAV MACEK, Liberec
(pokračování příště)

Západ zkresluje historickou pravdu o Bělorusku

Za Velké vlastenecké války působilo na území Běloruska více jak 1 milion partyzánů a mnohatisícová armáda ilegálních pracovníků.

Rok národní jednoty, rok VI. všeběloruského shromáždění – to byl rok 2021. Prezident A. Lukašenko pronesl: „My jsme nemálo za ten rok udělali: postavili nové domy, silnice, mosty, komfortní mikrookresy, otevřeli školy, školky, nemocnice, tvůrčí projekty a sportovní vítězství. Toto vše – je výsledek vaší práce, vašeho sebeodevzdání. I odpověď těm, kdo nechtějí vidět na mapě světa náš mladý, nezávislý stát. Letošní rok se stal Rokem historické paměti. Pohled do historie objektivně ukázal nutnost změn a doplnění Ústavy Běloruska.“

Dnes, tak jako nikdy se ukázal aktuální problém národní identity: Tam, kde není silný národ, – není ani samostatný suverénní stát.

Velmi nutné je uchránit historickou pravdu a paměť o Veliké

vlastenecké válce, o masovém hrdinství běloruského lidu.“

Vybráno z materiálu Běloruského velvyslanectví

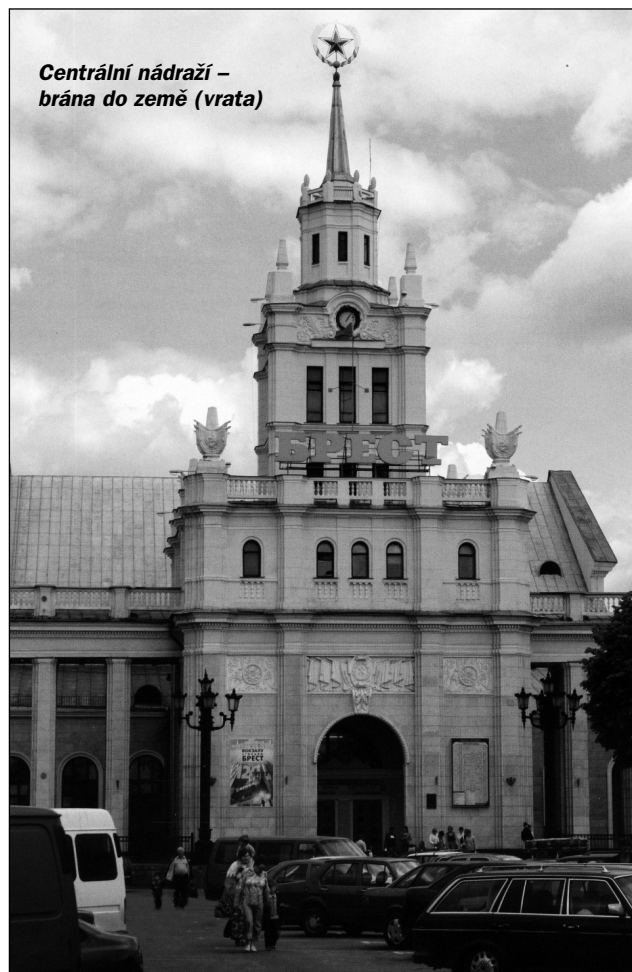
Redakce

Slovanské vzájemnosti:

Vždyť jenom partyzánské hnutí od napadení Sovětského svazu je unikátem ve světové historii. Na okupovaném území SSSR působilo víc jak milion partyzánů a mnohatisícová armáda ilegálních pracovníků. Zastřelili, zranili, nebo zajali okolo milionu německých vojáků a důstojníků a jejich pomahačů, zničili více než 4 tisíce tanků, zničili kolem 20 tisíc vojenských vlaků s technikou i nepřátelskými vojáky.

(V příštím čísle podrobnosti z historie a vzniku Běloruska)

NATAŠA WEBEROVÁ

Centrální nádraží – brána do země (vrata)

Aragičinský okres. Ve státní svátek jdou v rámci vojenské přehlídky všechny okresy Brestské oblasti. Radost je vidět ve tvářích těchto lidí.

Charge d'affaires velvyslanectví Běloruska v ČR
Olga Filimončíková
FOTO - HaNo

Běloruský lid svou zemí nezaprodá!

Nesmírně si vážím běloruského lidu. On nezaprodá svoji zemi cizákům, to dokazuje i historie. Na prvním valu obrany čelí vpádům zvlčilého západu cenícího zuby na bratrské Rusko. Při vpádu napoleonských hord vznikaly na území Běloruska partyzánské oddíly, zrovna tak po napadení Sovětského svazu hitlerovským Německem. Při těchto invazích trpěl běloruský lid dvakrát: „po prvé, když se nepřátelské hordy hnaly na Rusko, a po druhé, když kvapně utíkaly zpět. Však se také fašisté zvěsky mstili (o tom v dalším článku)“.

Když jsme v roce 2010 s mojí vnučkou Kateřinou Goisovou a manželem Jaroslavem Weberem za spolupráce a pomoci 1. tajemníka velvyslanectví Republiky Bě-

lorus Valentina Špaka, Společnosti česko-běloruského přátelství, nadšeně jsme se pustili do práce. (Vedené velvyslancem Vasilijem Markovičem).

Po ukončení jejich mise nastoupila druhá garnitura, s jejímiž návrhy se z našeho hlediska nedalo souhlasit. Také se přes jednoho člověka, kterému jsme všichni věřili, na mne vrhla „slavná běloruská opozice“.

Čtenáři Slovanské vzájemnosti se přesvědčili, jak jdeme proti této „opozici“ a vidí náš vztah k Rusku a Bělorusku a jejich představitelům.

Jak velikou radost jsem měla po přečtení rozhovoru v HaNo ze dne 29. 12. 2021 s chargé d'affaires Běloruska v ČR Olgou Filimončikovou:

Vybráno z rozhovoru:

„Bělorusko nikdy nebylo zdrojem nestability... Chtěla bych poznamenat, že naše země s RF sdílí pevný záměr neusnout na vavřínech, ale pokračovat v prohlubování spojeneckých vztahů mezi oběma státy...“

Evropa chce uvalit na Bělorusko ještě větší sankce a důvodem je zřejmě dohoda o partnerství podepsaná s Ruskou federací. Jaký je účel tohoto kroku? Je to něco složitějšího, nebo je to ekonomická či informační válka?

V moderní historii nevedlo používání sankcí nikdy k výsledkům, které byly deklarovány. To dobře chápou například na Kubě nebo v Íránu, kde žijí celé generace pod západními sankcemi. Nemyslím si, že lidé, kteří hlasují pro sankce, si toho nejsou vědomi. Ve výsled-

ku je účel sankcí zcela jiný. Lidé v Bělorusku si nedělají iluze, že to všechno bylo pro nás. Pokusy evropských lídrů o zpřísnění sankcí však ve skutečnosti vedou pouze k těsnějším vztahům mezi Běloruskem a Ruskem, k těsnější vnitřní integraci. Pokud jde o ekonomický nátlak - výběr společností, na které se vztahují sankce, potvrzuje, že lobbisté konkurentů běloruských podniků využili příležitosti lovit v neklidných vodách. Společnost Belavia, která loni během pandemického chaosu pomohla mnoha Evropanům vrátit se domů, si místo zákazu letů zaslouží alespoň mírné poděkování. Dříve jste se mohli dostat z Prahy do Minsku a zpět za hodinu a půl, nyní musíte strávit podstatně více času a peněz přestupem. K čemu je to dobré?

Ráda bych také poznamenala, že 15. prosince 2021 Ústavní soud Běloruska rozhodl, že rozhodnutí EU o sankcích vůči Bělorusku porušuje všeobecně uznávané zásady svrchované rovnosti států a nevměšování se do záležitostí jiného státu., jakož i všeobecně uznávané zásady a normy mezinárodního práva v oblasti lidských práv. Samotné sankce jsou v rozporu s Chartou OSN, Všeobecnou deklarací lidských práv z roku 1948 a dalšími mezinárodními smlouvami.“

Následně jsem na Velvyslanectví Běloruska zavolala a dostalo se mi kladné odezvy. Při návštěvě 19. 1. 2022 byla opět navázána velká spolupráce Společnosti česko-běloruského přátelství, Slovanského výboru ČR, Levicových klubů žen a dalších.

NATAŠA WEBEROVÁ

Chatyň – Svatyně národní paměti

Chatyň – malá běloruská vesnice, která se stala symbolem tragédie lidu Běloruska v době Velké vlastenecké války. Memorál na místě vesnice Chatyň, to je chrám pod otevřeným nebem. Nejezdí sem pouze obyvatelé Běloruska, ale i občané desítek států světa. A každý si v sobě odsud odnáší maličký ohýnek velké paměti běloruského lidu. Protože bez paměti na minulost není budoucnost.

Po napadení Sovětského svazu 22. června 1941 šla za postupující armádou Wehrmachtu vojska SS, která měla hlavní úkol likvidovat jakýkoliv odpor proti okupantům.

Základem masového vraždění lidu byl boj s Hnutím odporu

a s partyzány. 16. července 1941 Hitler prohlásil: „Partyzánská válka nám dává možnost vyhubit všechny, kdo se proti nám postaví“.

Vrchní velitel německých ozbrojených sil Kaitel mimo jiné prohlásil: „Vojska musí v tomto boji použít jakékoliv prostředky, nepočítaje ani ženy, ani děti, jestli nás to dovede k úspěchu“. Vraždy nevinných lidí probíhaly po celé zemi.

Hitlerovci počítali s tím, že masové popravy, vypálení vesnic i s obyvateli, je dostatečně zstrašující prostředek ke zničení jakéhokoliv odporu. Symbolem hitlerovského řádění se stala vesnice Chatyň.

Tragédie

Ráno 22. března 1943 partyzáni oddílu „Mstitel“ brigády „Đadi Vasi“ v počtu dvou set po přenocování ve vesnicích Mokrad a Chatyň vyjeli lesem k silnici Logojsk-Pleščenidy kde nastražili léčku.

Kolem 11. hodiny příjížděla od Pleščenic kolona nákladních a osobních aut 1. roty 118tého policejního ochranného pluku dislokovaného v Pleščenicích. Kolona padla do léčky zorganizované partyzány, při které byl zabit velitel roty Hans Welke a tři policisté. Partyzáni beze ztrát odešli do lesa.

K pronásledování partyzánů byla přizvána posila. Byli uvězněni obyvatelé vesnice Kozyry, kteří zrovna nedaleko káceli stromy. Policisté předpokládali, že jsou ve spojení s partyzány. V tu dobu přibyla z Logojska rota pluku SS „Černá smrt“. Zajatým dřevorubcům došlo, že budou postříleni, začali utíkat. Policisté tyto bezbranné lidi postříleli, celkem 26 lidí. Pak se trestní oddíl rozdělil na dvě kolony. Kolem 15. hodiny obklíčili vesnici Chatyň a začali ji ostřelovat z děla, minometů a kulometů. Během boje byli zabiti 3 partyzáni a 5 raněno. Byli zabiti i někteří obyvatelé Chatyně.

Partyzáni ustoupili do lesa, kam je esesmani nepronásledovali z obavy z další léčky. Pomstili se strašným způsobem na bezbranných lidech. Obyvatele Chatyně – muže, ženy i děti vyhnali z domovů a zavřeli do stodoly, kterou z vrchu zapálili. Bylo tam seno a sláma, úniku nebylo. Kdo se snažil utéci ven, toho zastřelili. Svědectví podal bývalý kovář Josif Kaminskij, kterému se podařilo zachránit. Jeho syn mu zemřel před očima, ještě se stačil zeptat, jestli máma žije. Slovy Josifa Kaminského „Nedej Bůh nikomu, kdo žije na této zemi, aby viděl a slyšel tolik hoře“, zakončil svoje svědectví. Zahynulo 149 lidí, z toho 75 byly děti.

Vraždy dětí

Je možné pochopit válku, kdy letadla sestřelují letadla, tanky ničí tanky, vojáci střílejí vojáky. Pochopit, ale ne ospravedlnit. Nejde

Chatyň – hlavní monument při vstupu do památníku: nepokořený člověk Děd drží v náručí svého zavražděného vnuka

však ospravedlnit vraždy dětí. Tohle dokážou pouze zvířata v lidské podobě, která nemají místo na naší planetě.

Vesnice Chatyň nezůstala sama. V Bělorusku bylo zničeno a vypáleno 209 měst a městeček a 9500 vesnic. Zahynulo 2 miliony 320 tisíc lidí. Každý třetí občan Běloruska zahynul. Za každým číslem je nelítostně zničený osud člověka. Nejstrašnější byly však dětské oběti, nejen v Chatyni. Na břehu řeky západní Bug hitlerovci po-

stříleli 54 dětí z dětského domova. Z Gomelska byly sebrány stovky dětí, ze kterých udělali hitlerovci dárce krve pro své raněné vojáky. Z každého dítěte bylo odebráno 600 mililitrů krve najednou. Nyní tam stojí památník – Památník zavražděnému dítěti. Není na Bělorusku rodiny, kterou by nezasáhla válka.

Sklóňme hlavy před světlou památkou obětí nejkrvavější války 20. století – dospělých i dětí.

NATAŠA WEBEROVÁ

Věčný oheň – za každého třetího obyvatele Běloruska zahynuvšího rukou fašistických katanů

Tyto stromy si pamatují vražedné řádění fašistů v Chatyni. Každé dvě minuty zazní zvony na věčnou památku zavražděných nevinných občanů.

O ženské emancipaci a rovnoprávnosti...

(Dokončení ze s. 1)

Český feminismus se prosazoval pomalu, naše ženy byly jaksi „ušlápnuté“, nebojovné. Například v křesťanských rodinách měšťanských vyžadovali muži naprostou podřízenost, ženy se měly starat pouze o domácnost a o děti. Na venkově na tom byly ženy ještě mnohem hůř. Po celé 19. století se stávaly úplnými „mučenkami“, jak to ve svých románech nebo povídkách mistrně vylíčila Karolína Světlá.

V Čechách se feministické hnutí začalo rozvíjet od 60. let 19. století především v charitativní činnosti. Proslula zejména Marie Riegrová – Palacká, filantropka, která se zaměřila na pomoc chudým matkám. Vznikající ženské spolky začaly prosazovat i vzdělávání žen. V roce 1863 vznikla v Praze Vyšší dívčí škola, v níž se učilo cizím jazykům, ručním pracem, počtům, měřičstvím, náboženstvím.

V roce 1865 stál u zrodu nejvýznamnějšího feministického spolku – Amerického klubu dam – mecenáš Vojta Náprstek. Pod jeho vedením byly pořádány přednášky z psychologie, medicíny nebo literatury, organizovány různé výlety na památná místa. Ženy se také „v

Levicové ženy na výletě k Pomezní boudám v Krkonoších

Foto – Jarmila Šmídová

klubu“ seznámily například s šicím strojem, který jim měl ulehčit práci při zdoluhavém šití ručním.

V roce 1871 založila Karolína Světlá Ženský výrobní spolek český. Ten pomáhal dívkám z chudých rodin, zařídil pro ně průmyslovou školu. Dívky se zde učili nejen zbožíznalství, ale měly možnost navštěvovat třeba kurz pro ošetřovatelky. Tento spolek disponoval i svým tiskovým orgá-

nem, jímž byly Ženské listy. Řídila je Eliška Krásnohorská.

Ještě mnoho let ale uplynulo, než se české ženy mohly stát třeba lékařkami nebo dokonce mohly vystoupit do politiky. Až v březnu 1902 promovala první žena na lékařské fakultě v Praze – populární Anna Honzáková. Teprve v prosinci 1912 byla ve druhé volbě zvolena za mladočeskou stranu spisovatelka Božena Viková – Kunětická a stala se poslankyní v Českém sněmu rakousko-uherské monarchie.

Osamostatnění žen „zařídila“ až první světová válka. Muži odešli na válečná bojiště, a tak je ženy musely nahradit ve všech profesích. Vedle starostí o děti a o domácnost byly nuceny pracovat třeba v továrnách na letecké motory, ve zbrojovkách, a nebo se staly řidičkami nákladních aut či autobusů.

Nutno zdůraznit, že v mnoha zemích na světě existuje bohužel diskriminace žen i v současnosti. Ženám jsou doposud upírána někde i mnohá základní lidská práva. I když jsou de iure zaručena téměř všude na světě, de facto v mnoha případech ale naplňována nejsou. S určitým nihilismem vůči ženám

se setkáváme i na počátku dvacátých let 21. století.

V dnešní době se již u nás i v dalších zemích nevyskytují nějaké zásadní problémy v otázce rovnoprávnosti obou pohlaví. Zajištění stejných práv pro obě pohlaví ale nesmí znamenat nerespektování odlišností žen a mužů. Ty jsou přece dány rozdílnou biologickou podstatou. Krásnější většina lidské populace bude vždy nezastupitelná především v reprodukčním procesu.

Snaha některých nerozumných lidí o jakési vyrovnání přirozených rozdílů obou pohlaví může vést až k absurdním situacím, kdy například žena se chce stylizovat do role muže a naopak zase muž do role ženy. „Mužatky“ nebo zženštilí mužové nám asi imponovat nikdy nebudou.

Vyskytují se ale na světě ještě i další, asi mnohem horší extrémy. V některých zemích, například v USA nebo ve Skotsku, žijí osoby, které se prý necítí být ani mužem ani ženou. Přecházejí podle momentálního stavu své mysli z jedné identity do druhé. Některé letecké společnosti, například Lufthansa nebo British Airways nepoužívají na palubě letadla

oslovení „Dámy a pánové“, aby nerozlišovaly ty, kteří se necítí být ženou ani mužem.

Na některých školách v USA, ale i jinde, se doporučuje, aby studenti nemluvili o sobě jako „ona“ a „on“, ale mají si „onikat“. Dokonce se vyskytly i neutrální toalety, společné pro studentky i studenty, a nebo zvláštní pro tak zvané „třetí pohlaví“. K těmto „nebinárním a genderově fluidním občanům“ musejí učitelé zachovávat diskretnost. Pokud si to nepřejí, nemají učitelé o orientaci těchto mladých „translidí“ informovat ani jejich rodiče.

Se špatně chápanou rovností žen a mužů, otců a matek v rodině, se můžeme setkat i v naší republice. Objevují se například snahy některých genderistů, aby z úředních dokumentů zmizelo označení „otec“ nebo „matka“. Tato „zvrácenost“ není sice v naší společnosti typická, zaslouží si ovšem naše opovržení a striktní odsouzení.

Skutečná rovnoprávnost mezi mužem a ženou se nejlépe uplatňuje ve funkční rodině, v níž existuje vzájemné porozumění manželů a společné rozhodování o všech důležitých problémech rodiny.

Doc. JAROSLAV KOBR, CSc.

Slovanství Ljudevita Gaje

Chorvaté měli ve středověku svůj úspěšný stát, k němuž krátkou dobu patřila Bosna, Slavonie i část Dalmácie. Prvním chorvatským králem byl Tomislav (od roku 924), mající značnou vojenskou a námořní moc.

Po porážce a smrti krále Petra II. Svačiće chorvatská šlechta, aby si uchovala svá privilegia, předala v roce 1102 suverenitu uherskému králi Kolomanovi. Chorvatsko přestalo být samostatným státem. Za hrozivého pronikání osmanských Turků do Uher zvolily chorvatské stavy na královský trůn Ferdinanda Habsburského (1527). Tím se země stále více dostávala do centralizujícího se habsburského, respektive habsbursko-lotrinského soustátí, nazvaného konečně roku 1804 císařstvím Rakouským.

Za napoleonských válek, po opakovaných porážkách postoupilo Rakousko Francouzům Dalmácii a Chorvatsko jižně od řeky Sávy, Istrii a část dnešního Slovinska. Pod francouzskou dominancí byly na těchto územích ustaveny tzv. Ilýrské provincie. Ačkoli po Napoleonově pádu se zdejší státoprávní poměry vrátily ku předchozímu stavu, zrodilo se tady ilýrské hnutí, usilující o chorvatské i slovinské národní obrození, proti intenzivním maďarizačním snahám přicházejícím z Uher a proti germanizaci z Vídně.

V této podobě se tady vyvíjelo všeslovanství a idea společného jazyka jižních Slovanů. Formulování tohoto kulturního a politického směru je neodmyslitelně spjato se jménem Ljudevita Gaje. Právě on vedl skupinu mladé inteligence, jež s podporou některých představitelů vlastenecké šlechty, počátkem třicátých let 19. století vytvářela zásadně nový rys chorvatského veřejného života vznikem činného obrozeneckého jádra.

Gaj byl synem německého přistěhovalce a lékárníka z Krapiny, kde se narodil 8. července 1809. Studoval filozofii ve Vídni a od roku 1827 ve Štýrském Hradci. Přátelil se ze zástupci ostatních jihoslovanských národů tam pobývajících, nejvíce s členy studentského spolku Srbska vláda. Odesl si odtud první zárodky plánů pro svou budoucnost, na níž měl ještě rozhodnější vliv jeho studijní pobyt v Budapešti, po osobním seznámení s Janem Kollárem a následně s dalším naším významným buditel Pavlem Josefem Šafaříkem. Pod jejich vlivem se plně ztotožnil s myšlenkou slovanské vzájemnosti a zahájil práci ku národnímu znovuzrození Chorvatů a k sjednocení Jihoslovanů.

Už v roce 1830 vydal pojednání navrhuující reformu pravopisu (Kratka osnova horvatsko-slavenskogo pravopisanja). Zavedením diakritických znamének se chtěl Gaj přiblížit jak severním Slovanům (Čechům, Slovákům a Polákům), tak i „nejbližším bratřím“ ve Štýrsku, Kraňsku a Korutanech, čili Slovincům. Signálem skutečné aktivity, cílené již k širokým vrstvám představovalo od roku 1835 vydávání Gajova listu Novine Horvatzke s literární přílohou Danica Horvatzka, Slavonska y Dalmatinska. Nejprve byly tištěny v kajkavském nářečí, jímž se hovořilo v Záhradu a okolí. Již v lednu 1836 ovšem Gaj učinil zásadní krok – přijal nový pravopis a štokavské nářečí Chorvatů a Srbů za společný literární jazyk všech Jihoslovanů „mezi Skadarem, Varnou a Beljakem“, tj. Chorvatů, Srbů, Slovinců, ale i Bulharů.

Od té doby se o chorvatském národním obrození začalo mluvit též jako o ilýrském hnutí, jehož hlavní tribunu jsou Gajem přejmenované Narodne Ilirske Noviny a Dani-

ca Ilirska. Právě v Danici byla zveřejněna první ilýrská chorvatská gramatika Vjekoslava Babukiće (Osnova slovnice slavjanske narěčja Ilirskoga). Pozoruhodná je i Gajova snaha dosáhnout úředního svolení používat v novinách cyrilské písmo. V letech do roku 1848 nebylo snad chorvatského literáta, který by neměl účastenství v jeho časopisech. Energie mladých „Ilýrů“ způsobila, že v jednom desetiletí se zrodila ilýrská literatura, divadlo, národní spolky a ústavy, z nichž zasluhuje zmínku ilýrská čítárna rázu všeslovanského a Matice ilýrská.

Vůči habsbursko-lotrinskému panovníckému domu vystupovalo hnutí Ljudevita Gaje loajálně. Někdejší Chorvatské (Trojjediné) království ve smyslu historicko-politické a národní jednoty symbolizovalo tehdy právě jenom vyjmenování v titulatuře rakouského císaře. V časech, kdy se v jeho hranicích používaly různé krajové dialekty, teritoriální rozdrobení vyvolávalo silné regionální povědomí obyvatelstva a v rovině každodenního života se uplatňovaly maďarizační tendence, tudíž Gajovo programové úsilí nabízel reálné stanovisko. Přibližovalo se k tomu, co následně František Palacký shrnul pod pojem tzv. austroslavismu.

Ale roku 1843 rakouská vláda v zájmu urovnání vztahů mezi vídeňským dvorem a Maďary zakázala používání názvu a symbolů „ilýrský“, jenž potom začal postupně nahrazovat termín jihoslovanský. Tím byl sice Gaj omezen, nicméně váha Národní (přejmenované Ilýrské) strany zůstávala zachována. Kvůli c. k. cenzuře chorvatští „Ilýrové“ tiskli přechodně svoje publikace v Bělehradě, hlavním městě Srbského knížectví. Za dvě léta byl zákaz ilýrského jména oficiálně odvolán. Úměrně se

Ljudevit Gaj

Zdroj: archiv autora

vzrůstající radikalizaci uhersko-maďarské liberální opozice náhle stoupala váha Chorvatů jako případných spojenců rakouského eráru, přesně v duchu známého „rozděl a panuj“.

V bouřlivých revolučních letech 1848 – 49 vyvrcholila tradice ilýrismu. Ljudevit Gaj stanul na čele Národního výboru. Vedl deputaci k rakouskému císaři Ferdinandovi I., která mu předala chorvatské Národní požadavky. Hlavní péči tehdy věnoval politickému sblížení se Srby. Prosadil volbu barona Josipa Jelačice bánem (vladařem) Chorvatska a docílil, že tento nastolen byl slavnostně (5. června 1848) srbským pravoslavným patriarchou Josifem Rajkačičem. Srbové sice odmítali ilýrské jméno, ale základní principy ilýrského hnutí (náboženská tolerance, důraz na shodné životní zájmy, volání po bratrské spolupráci) je vedly ku podpoře ilýrských akcí. Díky ilýrismu mohli pokládat srbský jazyk za jednotný s chorvatským a Troj-

jediné království za společnou vlast, jejichž historických práv mohli využít rovněž oni. Politická váha Srbů a dosažená míra vzájemného pochopení se projevila v souvislosti s volbami do chorvatského sněmu a při průběhu jeho zasedání.

Gajova důvěra, že se podunajská monarchie bude ubírat federalizačním směrem ho postupně vlastně přiváděla do pozice nástroje rakouské vládní politiky. Neoabsolutismus, účinně likvidující nedávno ještě tak bohatý veřejný život v jihoslovanských zemích, předznamenával úpadek jeho vůdčího postavení. Ani obnovení ústavního života v Rakousku počátkem 60. let předminulého století na tom nic nezměnilo. V květnu 1867 se ještě zúčastnil Národopisné výstavy a s ní spojeného Vseslovanského sjezdu v Moskvě jako reprezentativní člen jihoslovanské delegace (13 Chorvatů, 16 Srbů z Uher a 12 ze Srbského knížectví, 3 Slovinci). Zemřel v ústraní dne 20. dubna 1872 v Záhřebu.

Ljudevit Gaj se ambiciózně snažil udržovat styky s ruským, srbským a rakouským vládním prostředím, odkud se snažil získávat (leckdy úspěšně) hmotné příspěvky pro veřejnou činnost a program. Tomuto účelu pružně přizpůsoboval svou praktickou politiku a byl za to s vývojem doby stále víc kritizován. Nemění to však nic na tom, že mu patří přední místo mezi propagátory (vše) slovanské vzájemnosti. Svým přesvědčením dokázal nadchnout druhé. Byl národním agitátorem v nejlepší smyslu toho slova a Gajovy zásluhy o chorvatský národ při klíčové etapě jeho novodobého formování byly uznávány už za jeho života.

VLADIMÍR MLEJNECKÝ

Stranu 7 připravil a redigoval Jan Jelínek

Kruh občanů České republiky vyhnaných v roce 1938 z pohraničí

Vzpomínka číslo 1

Pocházím ze Znojma, kde jsem žil s rodiči a třemi bratry. I jako malý chlapec si velmi dobře pamatuji na tamní spokojený život za doby 1. republiky až po ony pohnuté události v roce 1938, na které se nedá jen tak lehce zapomenout. Do roku 1937 bylo soužití obyvatelstva klidné a mezi Čechy a Němci nedocházelo k žádným vážnějším střetům a to také proto, že oslavy a manifestace se konaly odděleně a v jiném prostoru.

K nepokojům začalo docházet v polovině roku 1938, zejména pak v září 1938, a to vlivem činnosti vůdce SdP Konráda Henleina, připravujícího ozbrojený puč.

Vzpomínám si, jak Čs. rozhlas vybízel občany k setrvání u příjímáčů, až došlo k vyhlášení mobilizace. Dva ze starších bratrů téže noci ihned odešli ze Znojma. Následně jsme také my v panice utíkali do vnitrozemí k dědovi do Dřevohostic u Přerova. Tam jsme však dlouho nepobyli, neboť na rozhlasovou výzvu k obraně čs. pohraničí jsme se s otcem vraceli zpět do Znojma. Jako štábní rotmistr v záloze byl otec velitelem skupiny ochrany železničního viaduktu („Červený most“ a po několika dnech jsme spolu s matkou a bratrem v noci donášeli obráncům jídlo.

Později, když se situace stále zhoršovala, se rodiče rozhodli opět utéci do Dřevohostic. Na tu noc nikdy nezapomenu, kdy jsme s malým rancem a jen s tím, co jsme měli na sobě, odjížděli směrem na Hrušovany nad Jevišovkou – Mikulov – Břeclav. Trať v pohraničí vedla územím obsazeným henleinovci. S obavami, jak proje-

6. 10. 1938 se vůdce seznamuje s „Československou maginotovou linií“. Na snímku u čs. objektu č. 30/N1/-1802. Odsud 7. 10. 1938 následuje návštěva Krnovska a Bruntálska. Cestou je přichystáno bouřlivé uvítání v obci Nové Heřminovy.

FOTO - ARCHIV

deme, seděli jsme beze slova, jen tlumené světlo blikalo u stropu vagonu. Netrvalo však dlouho a za ostřelování vlaku zhasla žárovka docela a my jsme již přikrčeni leželi na podlaze vagonu. Slyšeli jsme jen výstřely a sledovali jejich záblesky. Projeli jsme však, a tak jsme se znovu octli v bezpečí vnitrozemí.

Jako uprchlíci jsme nic neměli, a tak se asi po čtrnácti dnech rodiče rozhodli, že se opět vrátíme do Znojma s nadějí, že se snad podaří něco z našeho majetku zachránit.

Zprávy o situaci v pohraničí byly rozdílné. Otec myslel, že to vyjde. Ovšem velmi se mylil, rychleji přišel zábor a nám se již nepodařilo vrátit se ze Znojma zpět do vnitrozemí. Jen starší bratr utekl kanalizací do Přímětic, které ještě byly na nezabraném území.

Po příchodu německých vojsk v říjnu 1938 bylo mnoho znojemských Čechů internováno do zajateckých táborů, někteří z nich až do Dachau. Z dříve „dobrych“ Němců se téměř všichni stali fašisty a tlupy organizovaných hen-

leinovců a ordnerů prováděly mezi občany čistky. Byl jsem očitým svědkem, jak zajali starostu Sokolské obce, starého pána se šedivou hlavou a bradkou, za kterou ho uvázali na provaz a vodili po ulicích města. Sám jsem mnohokrát musel vyslechnout nadávku „Böhmischer Hund“ a neutekl-li jsem zavčas, dostal jsem i nějakou tu „nakládačku“. V té době jsem jako kluk zažil i příjezd Adolfa Hitlera do zabraného Znojma, jeho vystoupení v sále Německého domu a jeho jízdu v otevřeném automobilu ulicemi Znojma. Od té doby se všichni Němci projevovali jako nacisti a členové NSDAP bez výhrady.

Otcí byla několikrát nabízena spolupráce, poněmčení a moje umístění do německé školy, což odmítl, a proto se jako politicky nespolehlivý musel denně hlásit na policii. Do poloviny listopadu 1938 jsme nemohli dostat výjezdní povolení ze Znojma. Až před Vánoci 1938 jsme mohli odjet. S sebou zas jen ranec, kolik kdo stačil unést. Už bych ani nespočí-

není ono. Úterý ráno, a prší na mne dotazy ze všech stran. Ale já opět, už beze slova natahují ruku k panu Baumannovi. Všichni se rychle vrhli po svých povinnostech a pan Baumann s velkým pochopením začíná. A já se učím.

Doma vezmu dceruščinu ručičku a začnu. „Vášila myšiček kašička, na seléna réndlička, tomu tály, tomu tály, tomu táty tály, tomu éšť tály, tomu chófno tály, útykály, útykály.“

A bylo to správně, Nataška byla spokojená. Ve středu ráno jsem se mohla se svým úspěchem v práci hrdě pochlubit.

Když se teď ptám mé již dospělé dcery, která má tři syny, jestli si to pamatuje, tak praví, že ne. Ale já si to pamatuji dodnes.

Pan Baumann odešel do důchodu a já po něm převzala jeho agendu. Několikrát byl u nás na návštěvě, ale pak jsme ztratili kontakt. Já přestoupila přímo do provozu na dům Velkolom Jiří, na bagr. To už je však kapitola sama pro sebe. Děti rostly a já mohla jít na směnný provoz. Jsem na to doteďka velice hrdá a ráda na to vzpomínám. Také o tom budu od příštího čísla psát. I tam bylo různá setkání.

Na pana Baumannu nikdy nezapomenu a jeho válečná anabáze stojí k zvláštnímu napsání.

NATAŠA WEBEROVÁ

Pokračování příště

tal, kolik na mne matka stačila navléci osobního prádla, košil, trenýrek, svetřů a kabátů; byl jsem pěkně zaoblený. Odjížděli jsme přes Citonice do Olbramkostela, kde byl hraniční přechod a německá celnice. Před příjezdem uschovali rodiče u mě nějaké cennosti a zbytek peněz v domnění, že bez úhony projdu prohlídkou. V posledním okamžiku si to však matka rozmyslela a vše mi odebrala. A snad to bylo vnuknutí, protože právě mě při kontrole vysvlékli a prohledali, zatímco matka kontrolou prošla bez úhony. To byl všechnem majetek, se kterým jsme z domova odešli.

Ztratili jsme domov a majetek, a nikdo nám nic, kromě obnošených šatů a obuvi od Českého srdce v roce 1939, nedal. Smířili jsme se s tím, že to všechno byla válečná daň, aniž bychom se dočkali toho, že by se nám někdo z viníků omluvil. **Dalibor Roháč, tehdy Znojmo**

Vzpomínka číslo 2

I když mi v roce 1938 byly teprve čtyři roky, velmi dobře se na tuto hrůznou dobu pamatuji. Bydleli

jsem v Lomu u Mostu. Tatínek byl horník, maminka švadlena, bratroví byli dva roky. Vzpomínám si, jak nás tenkrát v roce 1938 zfanatizovaní mladí hitlerčici, tato privilegovaná německá mládež, strašně tloukli. Nás, malé děti. Házeli po nás kamením, bili nás klacký a sprostě nám nadávali. A to jen proto, že jsme byli Češi. Chodili jsme domů zkrvavení a potlučení. A celé naší rodině bylo jasné řečeno, že jak to Hitler zabere, půjdeme všichni do koncentráku. Maminka nás už potom ven samotné vůbec nepouštěla.

Celou naši rodinu ovládal hrozný strach. Všichni němečtí občané (až na malé výjimky) včetně dětí se chovali vůči Čechům velice agresivně a sprostě. Rodiče se tedy domluvili, včetně babičky a tety, která u nás také bydlela, že musíme odejít, a to co nejrychleji. Teta odešla první. Šla se svým snoubencem jakoby na procházku, aby se už nikdy nevrátila.

Tatínek odjel do Čech hledat práci. Nás děti maminka a babička v noci naložily na dětskou sedačku spolu s jednou peřinou, s batůžkem s jídlem a šly jsme. Potajmu, aby nás nikdo neviděl. Nikdy nezapomenu na tu hroznou cestu pěšky, protože vlaky už nejezdily. Z Lomu až do Loun, které už byly české. V Lounech nás naložili do

vlaku a rozváželi do domovských obcí. Lidé měli s sebou jen to nejn nutnější. Nemluvnata plakala a matky jim neměly dát co pít ani jíst. Všichni mi tenkrát připadali moc nešťastní, zbědovaní, uštvaní. Trvalo tři dny, než jsme se dostali do Kladna, a pak ještě dvě hodiny pěšky do obce Jemníky u Slaného. Tam nás dali do obecní pastoušky, protože jiné bydlení nebylo. Byl tam rozvrzaný stůl, jedna židle, stará almara a z prken stlučená postel se slamníkem plným blech. Prostě hotová apokalypsa, na kterou je lepší zapomenout. Tatínek byl ve sběrném táboře a my neměli zholu nic. Všechno zůstalo tam, odkud jsme utekli. Domek, veškeré zařízení, drůbež, tetiččina výbava. S ničím jsme se už nikdy neshledali. Sudetští Němci si rozebrali, co kdo potřeboval. Proto, když čtu a slyším o nárocích sudetských Němců vůči Čechům, týkajících se majetku, nestachu se divit. To spíše my bychom si měli nárokovat to, co nám ukradli.

Byla jsem u toho, když Němci byli odsouváni z pohraničí, protože jsme se v roce 1945 vrátili. To, co se dnes píše a říká o jakémsi vyhnání, není pravda. Každý

„My neseme právo na špičkách našich bajonetů.“

FOTO - ARCHIV

z nich včetně kojenců si mohl s sebou vzít 50 kg majetku. Odváželi si ohromné rance, kufry a veliké batohy. Prostě vše cenné, co měli. A jednalo se s nimi velice slušně. K vlaku je vezli auty, takže nemuseli udělat ani krok pěšky. Maminka s otcem uměli dobře německy a znali se s rodinou antifašistů, kteří, i když nemuseli odejít, odešli také. Ta paní měla v Německu sestru, tak odjížděli k ní, a mamince říkala. „Musíme odjet, protože bychom se museli stydět za všechno, co naši spoluobčané Čechům udělali.“ Potom nám ještě z Německa psala, že dojeli v pořádku a že se mají dobře. Oni totiž všichni Němci odjet nemuseli. Antifašisté mohli zůstat a mnoho jich také zůstalo. Odešli většinou jen ti, kteří se podíleli na vyhlazování našeho národa. Ti, co odcházeli, vyhrožovali: „Však my se jednou vrátíme a pak uvidíte! My si to s vámi ještě vyřídíme!“

Blanka Rubická, tehdy Jiříkov

SLOVANSKÁ VZÁJEMNOST č. 262/2022, cena 10 Kč.
Zakladatel: prof. Ing. Břetislav Chvátal, DrSc.

Vydavatel: Slovanský výbor ČR.

Redakční radu řídí: Docent RNDr. Jan Minář, Dr.Sc.

Členové rady: Miroslav Havlík, Eva Holečková, Jan Jelínek, Čeněk Milan Kadlec a Nataša Weberová.

Distribuci vede Alena Grospičková.

Na Slovanském výboru jsou úřední hodiny ve čtvrtek od 10 do 15 hodin.

Redakce a administrace: Slovanský výbor ČR, Politických vězňů 9, 111 21 Praha 1, III. patro, kabinet č. 147, tel. 607 715 152.

internetová adresa: www.slovanskyvyborcr.cz (jejím redaktorem je Miroslav Havlík).

Adresa e-mail: slovanvyborcr@volny.cz.

Příspěvky zaslané redakci nemusí vždy vyjadřovat její stanovisko.

Redakce si vyhrazuje právo úpravy příspěvku. Úzávěrka čísla dne 17. 2. 2022.

Časopis registrován na MK ČR pod reg. č. 8038.ISSN-1212-3315.

Ve stínu lesa divokých kanců

Pan Baumann se mi zanedlouho přiznal, že i on měl s Mofákem incident. Takže jsme si všichni odcedili. Místo něj nastoupila Sylva Vařeková z Karlových Varů. Byla geodetka a ze zdravotních důvodů nemohla běhat v terénu. Bylo jasné, že o mně a Mofákovi byla informována. Tak byla zvědavá.

Několik dní jsme se přes stůl pozorovaly, a pak se skamarádily. Přála si Mofáka uvidět, což se jí časem podařilo. Měly jsme pracovní cestu do Karlových Varů a při té příležitosti se zastavily u lékaře ve Vintířově. Sylva potřebovala nutně nějaké léky. Sedly jsme si v čekárně na lavici. Proti nám seděl muž a četl noviny. Po mé odpovědi na nějakou Sylvyjnu otázku vyskočil. Byl to Mofák. Já jsem také nezůstala sedět. Utekla. Sylva říká: „To byl Mofák, že? Jen jsem kývla. „Už Ti věřím Nataško, ta nenávisť, která z vás dvou přímo sálala, bylo něco hrozného, to jsem ještě nikdy nezažila“.

Pak už jsem se s Mofákem nikdy nepotkala, ale pan Baumann se o mne bál. Přešla nějaká doba a moje tehdy čtyřletá dcera Nataška si zlomila při bobování kotník. Po hospitalizaci si ji vzali prarodiče do Žlutic a já mohla chodit do práce. Poslední týden jsem ji po rehabilitaci vzala do práce. Udělala dojem a Ing. Zeithammer mi navrhl, že ten poslední týden si

ji můžu brát sebou. Což jsem s radostí uvítala. Byla miláčkem všech, nejvíc si však padli do oka s panem Baumannem. „Nátáška“ byla jeho holčička, bral si ji sebou do jeho dílny, kde tiskl mapy, kupoval ji dobroty, až jsem je oba musela krotit.

No týden uběhl a v neděli večer Nataška z ničeho nic natáhne ručičku a chce udělat „Vařila myšička kašička“. Divím se, to už dlouho nechtěla, ale vyhovuji. Dcerka však mi vytrhne ruku, dupne si a křičí: „Tak ne, já chci, jak to říká strejda Baumann!“ „No nazdar!“ říkám si. „To bude asi něco“. A bylo.

V pondělí ráno se mne všichni ptali, co Nataška. Nejvíc však to zjišťoval pan Baumann. „Chtěla po mně „Vařila myšička kašičku“. „Pane Baumann, ale ona to chtěla tak, jak to říkáte vy“ soukám ze sebe.

Napřahuji dlaň a prosím pana Baumanna, aby mi ukázal, jak dělá „Vařila myšička kašičku“. Kdo si ze spolupracovníků u nás zapálil ranní cigaretu, honem ji típnul a tiše vyšel ze dveří. Panu Baumannovi zajiskřil v očích plamínek a začal: „Vášila myšiček kašička... Neurazil se, měl z toho děsnou legraci. Já se to však hned nenaučila. Po příchodu domů ze školky mi moje zlatá dceruška podává ručičku. Začínám, ale opět to